

לקוטי לוי יצחק על התורה

לז

כמ"ש בלקוטי תורה להאריז"ל זיע"א ר"פ נשא. והכופר שמבפנים ומבחוץ הוא בחי' חסדים. כי גבורות צריך להיות בין ב' בחי' חסדים שיתמתקו, כמו שמדת הגבורה יצחק⁶ הוא בין אברהם – חסד⁷, ויעקב – תפארת הנוטה⁸ לחסד. וכן מדת ואמת⁹ בין רב חסד לנוצר חסד. לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד ריא

דהנה, מכיון שנתנית הצדקה צריכה להיות בסבר פנים יפות ומתוך שמחה (ולא מספיק רק המעשה בפועל) – מובן, שענין ה"משפט" צריך לחדור גם ברגש הלב, היינו, במקום שיהי' בו הרגש "ארץ לא שבעה מים", "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים כו" – יפעול בעצמו את הרגש שכל המותר ביחס לחיי נפשו מגיע לזולת. וזהו בחי' גבורה דו"א בעבודת האדם – ענין ה"משפט" (גבורה) ביחס לרגש שבלב. וענין ה"משפט" בשייכות לשכל והבנה והשגה – הוא בחי' גבורה דבינה, שזוהי ההתבוננות בשכלו ומחשבתו בכל הקשור לענין ה"משפט". והנה, מבואר בתניא (פ"ל) החשבון השכלי שמביא את האדם להיות במעמד ומצב ד"הוי שפל רוח בפני כל האדם" – עי"ז שמוצא לימוד זכות על הזולת, ש"מקומו גורם לו לחטוא, להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום ולהיות מיושבי קרנות. ויצרו בוער כתנור בוערה מאופה כו", וכך הולך ומלמד עליו זכות (היינו, אפילו כאשר בגלוי לא רואים בו ענין של זכות, הרי הוא מתייגע ללמד עליו זכות). והנה, מובן וגם פשוט שכל עניני לימוד זכות הנ"ל צריכים להיות ביחס לכל אדם, מלבד בנוגע לעצמו! כי – כאשר האדם יחיל ללמד זכות על עצמו [שמחה שיצרו מתאוהו כו' – הרי זה מפני שכך בראו הקב"ה, ומה שאינו יכול לכבוש את יצרו – הרי זה מפני ש"יצרו בוער כתנור כו", וכיו"ב], מי יודע לאיזה מצב עלול הוא להגיע...! אלא בנוגע לעצמו – צריך להיות ענין של "משפט" (גבורה ודין), וזהו בחי' גבורה דבינה – ההתבוננות בשכלו ומחשבתו לעשות "משפט" בנוגע לעצמו, ע"ש.

5) עיין גם לעיל סימן ח. לקמן סימן קמב.
6) יצחק בחי' גבורה: כמ"ש (בראשית לא, מב) "ופחד יצחק הי' לוי". ראה פרדס שער (כג) הכינויים פרק ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה חלק ב עמוד תקפ, ובהנסמן שם.
7) ראה לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, א ואילך.
8) ראה לקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד קלב וז"ל: יעקב מתייחס לאברהם ביחוד, שהוא לו לבן ואברהם לו לאב כמ"ש (בראשית כו, כד) אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, שעל אברהם – חסד, אמר אביך, דיעקב – תפארת, ולא על יצחק גבורה, כי תפארת נוטה ומתייחס לחסד, כי פעולת התפארת הוא לרחם כמו פעולת החסד, וכתוב (ישעי' כט, כב) ליעקב אשר פדה את אברהם, ע"כ יעקב תפארת הנוטה ושייך לחסד.
9) וראה גם לקמן סימן עט. קטז. כג. ר. ראה בהערה 21.
10) שמות לד פסוקים ו, ז. בהי"ג מדות הרחמים כתיב "ורב חסד ואמת נצר חסד" (אמת שהוא דין ומשפט באמצע).

בראשית ו, יד - עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה את התבה וכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר

סב

ביאור, ד"גפר" הוא בחי' גבורות, "כפר" בחי' חסדים, וזהו "מבית ומחוץ בכפר", כי גבורות צי"ל בין ב' בחי' חסדים כדי שיתמתקו

וכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר. כופר שהוא לטיח על התיבה להגן עלי', וזהו בחי' חסד. התיבה עצמה מעצי גפר היא בחי' גבורות¹, אעא דקרדו².

ג-פר³, כי יש ג' מיני⁴ גבורות, ג' חלוקות דהלויים,

1) ראה גם לקוטי לוי יצחק הערות לזהר שמות-דברים עמוד מ' וז"ל: "קו השמאל בכלל בחי' גבורות, בינ"ה גבור"ה גימטריא גפ"ר ע"ש. 2) לשון התרגום "עשה לך תבת עצי גפר", עבד לך תיבותא דאָעין דקרדום. (בזהר פרשת נח דף סג ע"א מובא הלשון "טורי דקרדו", ובלקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד כה, מפרש וז"ל טורי קרדו הם הרי חשך או הרי אררט כמ"ש בדרך אמת (בזהר שם)... אררט הוא לווטותא כמ"ש בזה"ק פרשת פנחס דף רנח ע"ב ע"ש, והוא מלשון ארור ע"ש).

3) פירושו: תיבת "גפר" הוא נוט' "ג-פר" ג' מיני פ"ר, ותיבת פ"ר מרמז על גבורות, וכידוע שהוא בגי' אותיות "מנצפך" (עיין לעיל סימן א הערה 2, לקמן סימן עה הערה 17) והיינו ג' מיני גבורות. ראה הערה 4.

4) ראה לקמן סימן כזו. תורת מנחם התועדויות ה'תשמ"ג חלק ג עמוד 1609. וז"ל: מהו הענין דג' גבורות (גבורה דמלכות, גבורה דו"א, וגבורה דבינה) בעבודת האדם?

הביאור בהערות אאמו"ר:

מבואר בכ"מ פ"י הכתוב "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית", "משפט" לפני "צדקה" – שלכל לראש צריך האדם לשפוט את עצמו (לפי מעשיו ועבודתו כו') כמה מגיע לו מכל רכושו, וע"י "משפט" זה מגיע למסקנא שחלק גדול מרכושו אינו מגיע לו, ולכן נותן זאת לצדקה.

דוגמא פשוטה ל"משפט" המביא לצדקה – המבואר באגה"ק (סט"ז) שכאשר "העני צריך לחם לפי הטף ועצים וכסות בקרה וכה"ג, כל דברים אלו קודמין לכל מלבושי כבוד וזבח משפחה בשר ודגים וכל מטעמים. . . שאינן חיי נפש ממש", וכפי שמסיים שם ש"זהו עפ"י שורת הדין גמור", וכתוצאה מ"משפט" זה – נותן הוא לצדקה את כל עניני המתרות ביחס לחיי נפש ממש.

ועפ"י מובן ענינים של כל ג' הבחי' דגבורה (גבורה דמלכות, גבורה דו"א, וגבורה דבינה) – בעבודת האדם:

ענין ה"משפט" (דין וגבורה) בשייכות אל המעשה בפועל ממש – הרי זה בחי' "דינא דמלכות", כי ספירת המלכות ענינה – מעשה בפועל. ענין ה"משפט" בשייכות למדות שבלב – הוא בחי' גבורה דו"א.